

De knopen van M.C. Escher en en Albert Flocon

Op 11 Maart 1965 werd in Parijs een tentoonstelling van Escher's werk geopend. Het jaar daarvoor was bij Escher darmkanker geconstateerd en onderging hij een operatie. Maar hij voelde zich goed genoeg om de opening bij te wonen.

Albert Flocon, een professor aan de prestigieuze École des Beaux Arts te Parijs, hield een gloedvolle inleiding en Escher zelf gaf voor de ca. 130 aanwezigen een lezing met lichtbeelden over zijn werk.

Een afbeelding uit de kromlijnjige perspectief van Flocon

Hij zou hoogstens 5 kwartier spreken maar dat liep uit. Aan zijn oudste zoon George schreef hij daarover: "Om 9 uur 's avonds begon ik mijn lezing en de laatste bezoekers vertrokken pas na middernacht."

Hij logeerde bij Albert Flocon en bezocht diens atelier. Flocon was een specialist in perspectief en propageerde ook een van de klassieke perspectief afwijkende afbeeldingswijze. Later publiceerde hij een boek hierover: LA PERSPECTIVE CURVILIGNE

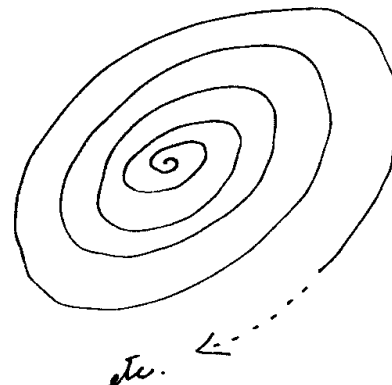
Escher vond in hem een gelijkgestemde geest en bewonderde vooral zijn kopergravures. Hij kreeg een luxe uitgave met gravures mee; voorin schreef Flocon een opdracht (zie figuur hiernaast) waaruit hun wederzijdse waardering blijkt.

Flocon schreef later in het jaar een artikel van 10 pagina's over Escher's werk in het toonaangevende kunst-tijdschrift Jardin des Arts waarmee hij Escher bij het belangstellende Franse publiek introduceerde.

*A M.C. Escher,
Les excursions dans les espaces
imaginaires, où il est si bien
de lui.*

Amicalement Paris, 12 3 65

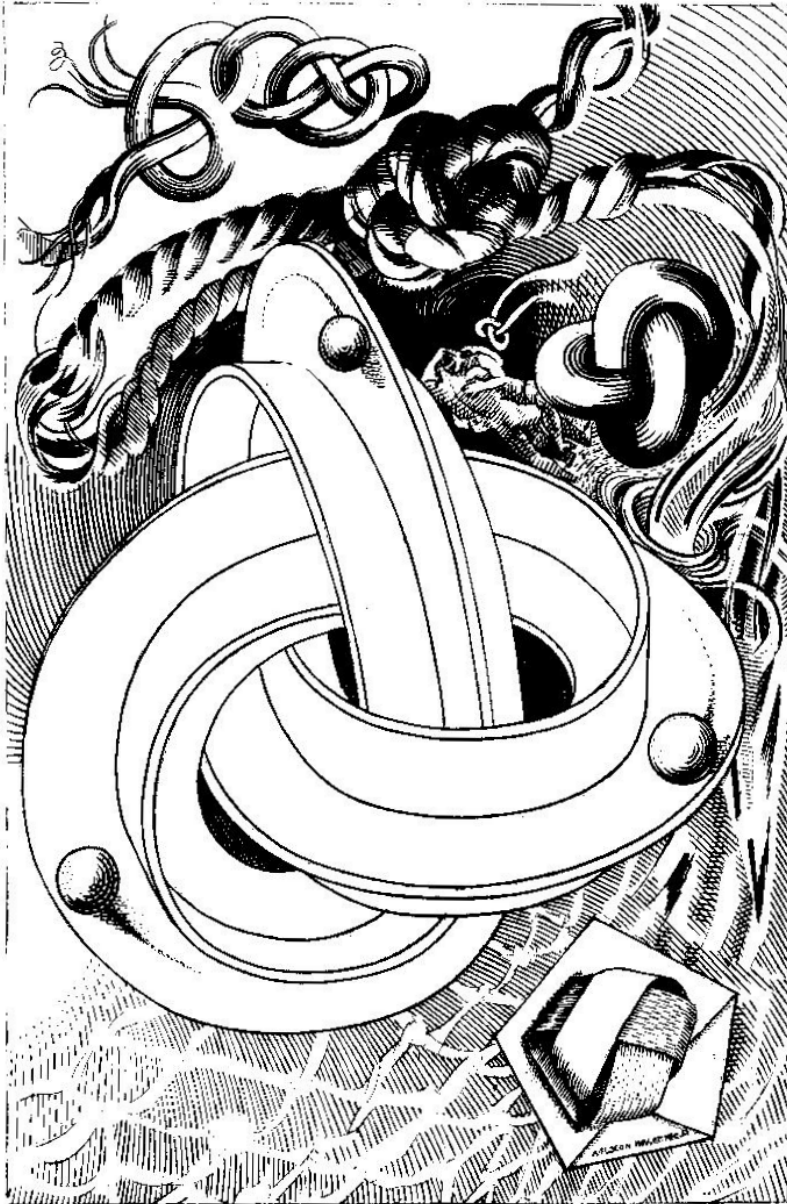
Flocon

Opdracht van Flocon in het luxe exemplaar van Topographies

Daarin vinden we voor het eerst ook een goede omschrijving van Escher's plaats in de kunstwereld.

Vroegere Nederlandse kunstcritici kwamen nooit veel verder dan erop te wijzen dat Escher's werk (te) cerebraal was. Flocon gaf daaraan een positieve wending. Hij plaatste Escher in de rij der "denkende kunstenaars", die als een rode draad door de kunstgeschiedenis loopt: "il rejoint une lignée ancienne d'artistes, qui étaient en même temps des penseurs nets, comme Piero della Francesca, Vinci, Dürer, Jamnitzer, Bosse-Desargues, le père Nicéron et tant d'autres, pour lesquels l'art de voir et de donner à voir s'accompagnait de la science des moyens à mettre en œuvre"

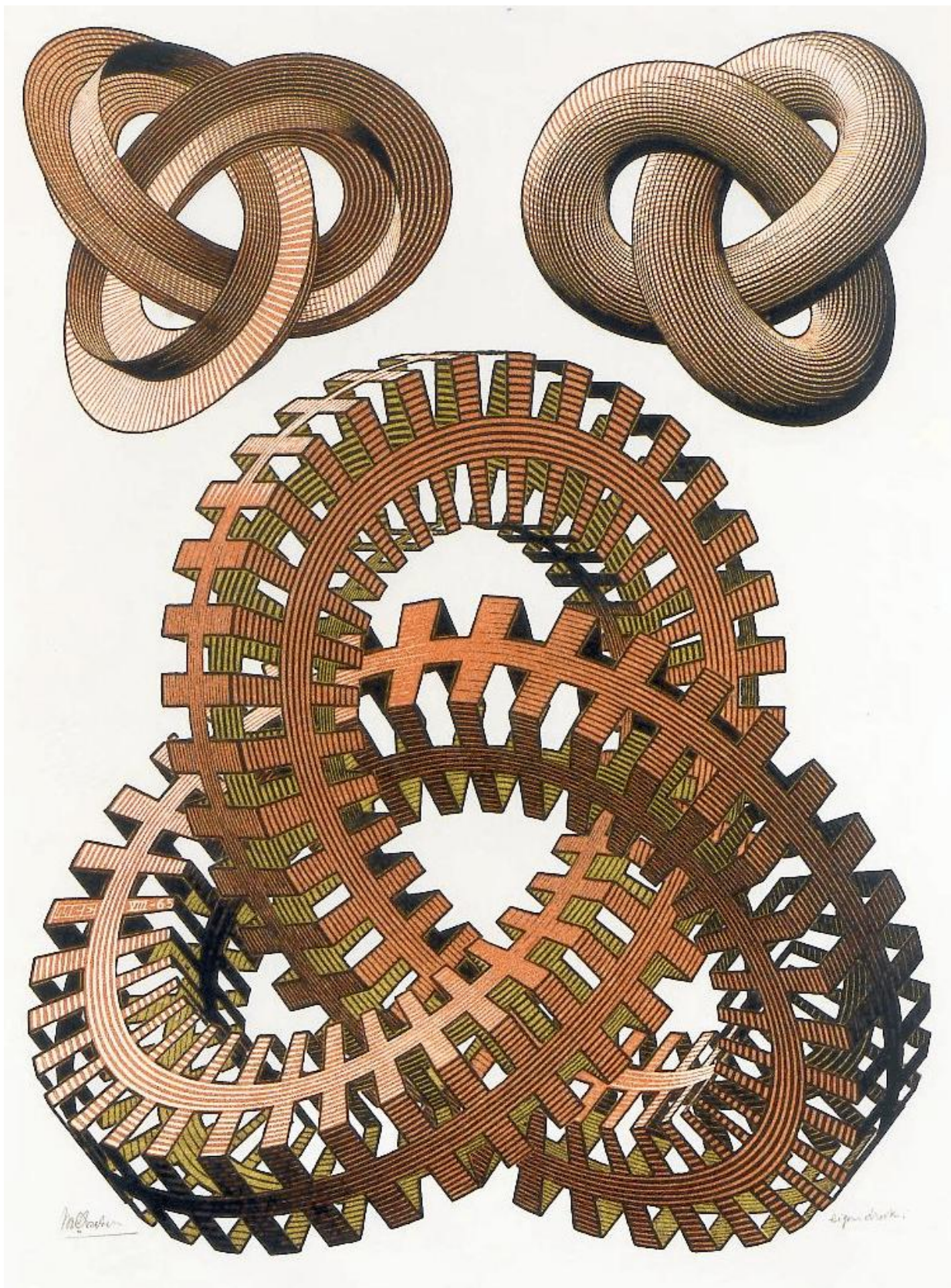
De prent uit het hoofdstuk Knopen van Flocon.

In de prachtuitgave TOPOGRAPHIES van Flocon vond Escher een hoofdstukje over knopen met een gravure van een aantal knopen die hem intrigeerde (figuur hiernaast). Als eerbewijs wilde Escher een van de figuren uitwerken in een prent. Dit bleek veel meer tijd en energie te vragen dan hij verwacht had.

Aan George schreef hij: "Is het niet verwonderlijk, dat die simpele knoop, die zo eenvoudig lijkt en zo eenvoudig is, zo moeilijk blijkt te zijn als je hem begint te tekenen." En in een volgende brief: "Mijn knoop is eindelijk helemaal af en een grote desillusie. Wat een tijdverprutserij heb ik daaraan verspild."

De driekleurenhoutsnede was eind 1965 klaar om af te drukken.

De doorsnede van het "touw" is vierkant en Escher probeerde ook het inwendige van dat touw in beeld te brengen, zoals hij dit in de houtsnede SPIRALEN in 1953 al had gedaan.

De driekleurenhousnede KNOPEN uit 1965

Maar dit was veel ingewikkelder, zelfs voor de beschouwer. Probeer maar eens de loop van een der vier begrenzendende vlakken te volgen. (figuur boven).

Zelf vond ik deze prent niet zo aantrekkelijk, ze deed me denken aan die enorme rubberbanden van een supergrote vrachtwagen.

De waardering kwam pas bij het lezen van de brieven aan George, waarin Escher zijn worsteling met het probleem beschrijft.